Szürreális madárfigurák, hófehér nyulak, elfeledett lények és emlékfoltozó tündérek bukkannak fel, amerre Rofusz Kinga könyvillusztrátor jár. Néhányan közülük a papírról aztán a Bóbita Bábszínház színpadára úsztak, lebegtek, s életre keltek egy varázslatos előadásban 2015 nyarán. Irijámról, a halkirálynőről és Jonibéről, a madárkirályról mesélt a szó, a kép, a zene, kik a tenger mélyén találnak egymásra. A Bóbita Bábmúzeumában megnyílt új időszaki kiállítás ezt az előadást idézi fel a rajzok, bábok, díszletek, fények és árnyékok segítségével. (Fotók: **Mizerák Andrea**)

Különösen nagy örömöt jelent számunkra, hogy egy olyan alkotó és egy olyan előadás kerül bemutatásra, aki két évvel ezelőtt itt dolgozott, illetve ami két ezelőtt megvalósult a Bóbitában – kezdte köszöntő szavait **Sramó Gábor**, a Bóbita Bábszínház igazgatója. A kiállítás **Rofusz Kinga** , illetve gyönyörű munkái és illusztrációi előtt tiszteleg, amelyet az Irijám és Jonibéhez rajzolt, valamint az ezek alapján megalkotott előadás bábjai, díszletelemei.

Az előadás egyik kulcsszereplője **Bartal Kiss Rita**, Blattner-díjas bábművész, rendező, tervező volt, aki az Irijám és Jonibét bábszínpadra megálmodta.
Ő így foglalta össze a két évvel ezelőtti élményeit, tapasztalatait: „Nagyon nehéz róla beszélni, hiszen egy olyan előadásról van szó, amit már két éve mutattunk be és nagyon keveset játszottuk. Minden rendező-és színházi kollégának ilyen próbafolyamatot kívánok, kicsit áldott állapotban voltunk mindannyian. Rofusz Kinga, a nagyszerű tervező, illusztrátor, rajzfilmes, aki

gyönyörű mesekönyvek képeit jegyzi, illetve
Schein Gábor
, aki ezt a csodálatos történetet írta, bízott bennünk annyira, hogy felajánlották ezt a mesét nekünk azzal a kéréssel, hogy csináljunk belőle bábelőadást. Azon a nyáron egy nagyszerű csapat jött össze: az itteni színészkollégák és a műszak, a szabadkai zenészek és színészek – nagyszerű élmény volt. Sőt, egészen nemzetközi volt a produkció, hiszen volt egy tajvani munkatársunk,
Hsu Chiafen
is. Nagyon boldog vagyok, hogy Gábor és Kinga lehetőséget adtak, hogy a Bóbitában ezt az előadást megálmodhassuk, és hogy ebben részt vehettem."

A megnyitó keretében **Bogárdi Aliz**, **Matta Lóránt** és **Papp Melinda,** a Bóbita Bábszínház színészei idézték meg az előadást szóban és zenében. Az ünnepélyes pillanatok után az Irijám és Jonibe rendezőjével és a Bóbita Bábszínház igazgatójával beszélgettünk.

Bartal Kiss Rita a váratlan lehetőségről és az előkészítés, próbák szépségeiről mesélt.

Idézzük fel a két évvel ezelőtti pillanatokat! Milyen emlékek gyűltek össze benned?

BKR: Nagyon jó volt a megnyitó keretében visszahallgatni az előadás bizonyos részleteit, sok szép emléket idéz fel bennem a kiállítás. A bemutató után csak néhány alkalommal volt szerencsénk előadni a darabot, de nem adjuk fel a reményt, hogy újra színpadra állítsuk azt. Koprodukció révén – a Bóbita Bábszínház és a Szabadkai Népszínház együttműködéséből született – nagyon nehéz összeszervezni, hogy mindenki azonos időben érjen rá. A próbafolyamat ideális volt, a zenészek, a színészek, a műszak mindenki a maximumot adta.

Hogyan kaptad meg a rendezés lehetőségét?

BKR: Kicsit Isten ujja volt a dologban, mert egy új darabomhoz tervezőt kerestem, ugyanis akit felkértünk, épp nem ért rá. Az egyik nap délelőttjén a debreceni bábszínház igazgatónőjével

beszélgettem, és szóba került Rofusz Kinga és munkássága, mondtam neki, hogy én nagyon szeretem az illusztrációit. Ugyanezen a napon este kaptam egy e-mailt Rofusz Kingától, amelyben Schein Gáborral együtt szeretné bábszínházi adaptációra felajánlani nekem, mert nagyon szereti az előadásaimat, kérte, hogy olvassam el. Természetesen én ismertem már a verses mesét, nagyon szerettem. A kötet 2010-ben az év gyerekkönyve lett, ami érdekes, mert én inkább 14 éves kortól ajánlanám az olvasását. Ez egy szerelem története: mindig vágyódunk egymásra – a nőnek azonban a víz a közege, a férfinak a levegő, és a kettőt soha nem lehet összeegyeztetni egymással.

Miként álltál neki ennek a korántsem egyszerű történet megvalósításának?

BKR: Hosszasan gondolkodtam rajta, hogy milyen formában és társulattal valósítható meg. Arra jutottam, hogy nem egy társulattal, hanem egy csapattal dolgoznék együtt, akikben látom az összhangot. Így Szabadkáról **Pámer Csillát**, a Bóbita Bábszínházból **Matta Lórántot** kértem fel, ők személyesítették meg a halkirálynőt és a madárkirályt. A formájában a görög tragédiákat idézte, karvezetővel és a karakterekre rímelő kardalokkal (Madarak Kara, Halak Kara). A Schein Gábor mitologikus szövegére zeneiségében rímelő, nagyon izgalmas hangzásvilág **Bogárdi Aliznak**
,
Bakos Árpádnak
és
Miroslav Jovanovicnak
köszönhető. A látványvilágot – a bábokat, díszleteket, fényeket és árnyakat - Rofusz Kinga illusztrációi, karakterei alapján a Bóbita Bábszínház műszakos kollégái hozták létre. Minden szempontból különleges előadás született, amelynek árnyszínházi, élőszínházi és performansz része is volt. Még egy „furcsaság” volt a darabban. A darab dramaturgja
Markó Róbert
volt - akinek a pécsi közönség azóta saját munkáit is megismerhette – írt az előadásba egy mesélőt. Hosszan gondolkodtunk, kutakodtunk, hogy ki legyen az. Végül megtaláltam egy palóc asszonyt, Ilonka nénit, aki csodálatosan felmondta a szöveget, amit aztán a Bóbitás technikusok jól megdolgoztak.

Mire készülsz mostanában?

BKR: A zalaegerszegi Griff Bábszínház művészeti vezetője lettem, igyekszem kiváló bábszínházzá tenni, ami nagy öröm, és ugyanakkora munka és kihívás is. Azonban más bábszínházakban is dolgozom. Jövőre ismét tervezőként jövök a Bóbitába, **Keresztesi József**

Mit eszik a micsoda
című verseskötetét fogjuk
Veres András
rendezésében bábszínpadra állítani, aminek nagyon örülök, hiszen ismét a Bóbitás barátaimmal fogok dolgozni.

Sramó Gábor a kiállítás tárgyairól, apropójáról, különlegességéről és időszerűségéről beszélt.

Honnét jött ez az ötlet, hogy a Bábmúzeumban „megszokott" kiállításoktól eltérően most egy előadás mutatkozik be kiállítás formájában?

Sramó Gábor: Abból indultunk ki, hogy volt bennünk egy hiányérzet az előadással kapcsolatban. Nem tudtuk annyiszor játszani azt, ahányszor szerettük volna, illetve ahányszor lett volna rá igény véleményünk szerint. Két éve, nyári produkcióként a Szabadkai Színházzal együttműködve a produkciót egy nemzetközi stáb hozta létre és a bemutatóját az Europa Cantathoz kapcsoltuk. A Bóbitában kétszer adtuk elő, illetve Szabadkán volt néhányszor műsoron. Tavaly is szerettük volna játszani, csak az egyeztetés egyszerűen nem sikerült. Hiába volt meg a szándék, a különböző helyeken dolgozó szakembereket nem sikerült összehozni. Akkor gondoltam, hogy ne hagyjuk azt, hogy a művet teljesen elfelejtsék, valamiféle módon életben kell tartani azt; ha most játszani nem is tudjuk, mutassuk be egy egyedi kiállítás formájában. Ezzel egyrészt mutatjuk az alkotók felé, hogy a darab létezik, másrészt egy picit reklámozni is szeretnénk szervezőknek, színházi embereknek, hogy legyen igény, felkérés a részükről. Szeretnénk, hogy miután megnézik a kiállítást, azt mondják, hogy valóban érdekes, amit láttunk, jó lenne, ha felújítanátok az Irijám és Jonibét.

Hogyan ajánlanád az előadást annak, aki két éve lemaradt róla?

SG: Ahogy azt a plakáton is feltüntettük, a darabot 14 éven felülieknek szántuk, nem gyerekelőadás. Számomra a zenéjének és a vizualitásának operaélmény-hatása volt, nekem Schein Gábor szövege is a zeneiséghez tartozott. A mű megértése nem egyszerű: egy belső utazásként fogható fel, zenével, mozgással, képzőművészettel, így hihetetlen hatást gyakorolt a nézőkre is. Bízom benne, hogy a kiállításból is átszűrődik a figurák különlegessége,

szürrealitása. A kiállításon számos látványelem: háttérvetítés, fényképek illetve az előadásról készült dvd-felvétel segítségével kelti fel a néző érdeklődését, illetve kaphat impulzust arról, hogy milyen lehetett az előadás.

A látványelemek sorát még Rofusz Kinga által felajánlott saját illusztrációk is tovább bővítik.

SG: Kingának nagyon erős, senkivel sem összekeverhető stílusa van, ami nagyon egységes, letisztult képiséget sugall. Úgy gondolom, hogy az Irijám és Jonibére épülő kiállításban meg lehet ismerni az ő karakterét, alkotói tehetségét is.

A kiállítás augusztus 26-ig látogatható a Bóbita Bábmúzeumában.

SG: Igen, augusztus végéig, az új évad kezdetéig. Azért is gondoltunk erre az időszakra, mert nyáron elsősorban turisták jönnek, úgy érezzük, hogy az Irijám és Jonibe tárlata túlmutat a hagyományos értelemben vett bábszínházon, ahol a tárlat látogatója kuriózumként döbbenhet meg és rá, hogy egy bábelőadásnak ilyen bábjai is lehetnek, és hogy másként is lehet a bábokról beszélni – bemutatva, hogy nem csak a megszokott bábtípusok és formák léteznek.